

Obsah

PŘEDMLUVA	11
1 ÚVOD	19
Otázky kázně v dětské literatuře	20
Společenská a dobová podmíněnost kázně	28
Učitelství a „žakovství“ jako riziková povolání	30
Kázeň jako cíl výchovy	35
2 KÁZEŇ JAKO OCHRANA ŽÁKŮ A UČITELŮ	38
Kázeň jako ochrana dítěte ve škole	38
Kázeň jako ochrana učitele ve škole	43
3 VYMEZENÍ A REINTERPRETACE KÁZNĚ	48
Definice kázně a školní kázně	48
Soudobá interpretace kázně	49
4 PROJEVY ŠKOLNÍ NEKÁZNĚ	56
5 DIAGNOSTIKA (NE)KÁZNĚ	58
Pozorování	60
Příklady a náměty pro pozorování (ne)kázně ve škole	62
Škálování	66
Dotazník	70
Analýza školní dokumentace	76
Projektivní techniky	77
Rozhovor	84
Akční výzkum	90

Prvky a cíle akčního výzkumu	92
Druhy akčního výzkumu	93
Možnosti aplikace akčního výzkumu	96
6 PŘÍČINY (FAKTORY) NEKÁZNĚ	108
Není žák jako žák aneb Princip svobodné vůle	109
Kombinované faktory	110
Metoda pokusu a omylu	111
Schéma kázeňských faktorů	112
Teorie „příčin“ neukázněného chování	114
Obecná teorie nekázně	115
Dreikursova teorie rušivého chování	118
Které faktory má učitel ve své moci?	138
Vývojový moment (ne)kázně – přehled věkových zvláštností dětí a mládeže	139
7 MODIFIKACE CHOVÁNÍ (TECHNIKY ZALOŽENÉ NA OPERANTNÍM PODMIŇOVÁNÍ)	152
Principy operantního učení (behaviorální techniky) pro výchovu ve škole	153
Techniky modifikace chování ve škole	155
Pravidlo vyhasínání a jeho aplikace	157
Pravidlo tvarování (formování) a jeho aplikace	162
Programy zpevňování (posilování) a jejich aplikace	170
Pravidlo generalizace a jeho aplikace	178
Pravidlo rozlišení (diskriminace) a jeho aplikace	179
Pravidlo modelování (napodobování) a jeho aplikace	181
Pravidlo přesycení (nasyčení) a jeho aplikace	184
Systematické posilování a jeho aplikace	188
Počáteční obecný postup v oblasti modifikace chování ve škole	194
Shrnutí k technikám modifikace chování	205

8 VÝCHODISKA ŠKOLNÍ KÁZNĚ	207
Portrét ukázněného žáka	207
Respektování potřeb dítěte a jejich harmonizace s potřebami spolužáků, požadavky školy a společnosti	208
Prospěšnost kázně	209
Naplňování práv dítěte	210
Dosažitelnost kázně	211
Přirozenost nekázně	212
9 OPATŘENÍ NA PODPORU KÁZNĚ VE ŠKOLE	214
Co udělat předtím, než se rozhodneme přistoupit ke kázeňskému zásahu	217
Specifické kázeňské programy	219
Program na zlepšení kázně ve třídě	222
Vlastní návrh řešení kázně ve škole	228
Platforma „škola“	233
Platforma „vedení školy“	239
Platforma „učitelé“	242
Platforma „žáci“	255
Postup učitele ve věcech nekázně aneb Učitel jako lékař	263
Učitel jako lékař	265
Postupy zaměřené na řešení konkrétních projevů školní nekázně	266
Obecný postup zaměřený na řešení školní nekázně	276
10 ZÁVĚR	282
LITERATURA	292